

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Rostislav Košťál

Vzpomínka na zemského inspektora Jana Slavíka

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 11 (1966), No. 6, 384--385

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138013>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1966

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY, JUBILEA, HISTORIE

ŠEDESÁT LET DOC. JANA TAIŠLA

Dne 23. 4. 1966 se dožil v plné svěžesti šedesáti let docent JAN TAIŠL, vedoucí katedry matematiky Pedagogické fakulty v Plzni, dlouholetý člen Jednoty československých matematiků a fyziků.

Narodil se v Plzni, studoval na tamním reálném gymnasiu a pak na přírodovědecké fakultě University Karlovy v Praze, kde získal v roce 1930 aprobaci pro matematiku a fyziku.

Poněvadž pro nadbytek uchazečů v jeho oboru nebylo možné umístění na gymnasiích ani na odborných školách, učil zprvu na různých státních menšinových školách. Po čtyřech letech byl konečně povolán na gymnasiální místo nejdříve jako výpomocný učitel v Mladé Boleslavi, pak jako tzv. aspirant profesury v Plzni. V roce 1949 se přihlásil k učitelskému působení na státním kursu pro přípravu pracujících na vysoké školy v Mariánských Lázních a koncem roku 1949 přešel na pedagogickou fakultu v Plzni, kde působí dosud.

Pracovním polem vědecké a metodické činnosti s. Taišla je oblast matematické analýzy a zvláště elementární aritmetiky a algebry. Spolupracoval na celostátních učebních textech z matematické analýzy pro bývalé vyšší pedagogické školy a pedagogické instituty. Zvláště je třeba zdůraznit činnost s. Taišla v oblasti metodiky matematiky. Rozvíjel od roku 1953 plodnou autorskou a recenzní práci na učebnicích aritmetiky a algebry. V souvislosti s tvorbou učebnic pak uveřejňoval odborné a metodické články v časopise *Matematika ve škole* a ve *Sbornících* nynější pedagogické fakulty v Plzni. Spolupracoval v komisi JČMF pro názvy a značky elementární školské matematiky, v subkomisi MŠK pro osnovy matematiky na pedagogických fakultách a zapojil se do současných snah pro modernizaci vyučování. V době jeho působení jako zástupce ředitele pro interní studium na bývalém plzeňském pedagogickém institutu se projeví i jeho velmi dobré organizační schopnosti. Za vynikající práci byl mu v roce 1964 vládou republiky udělen čestný titul *Zasloužilý učitel*.

Srozumitelnost a jasnost jeho výkladů a dobře promyšlený metodický přístup k látce v přednáškách a cvičeních je oceňován jak u studentů interních, tak dálkových. V jednání v různých funkcích stranických, odborových i v jiných institucích se osvědčuje s. Taišl jako přímý, svědomitý a výkonný pracovník se smyslem pro kolektivní práci.

Přejeme docentu Janu Taišlovi, aby ještě dlouho v plném zdraví mohl úspěšně pokračovat ve své práci k prospěchu učitelského dorostu.

Jiří Kůst

VZPOMÍNKA NA ZEMSKÉHO INSPEKTORA JANA SLAVÍKA

Dne 2. srpna uplynulo 60 let od úmrtí Jana SLAVÍKA — muže, který měl zásluhu o rozvoj českého středního školství na Moravě.

Jan Slavík byl rodákem z Přelouče (nar. 1842). Po studiích na akademickém gymnasiu v Praze a po studiu matematiky a fyziky na pražské universitě vyučoval na gymnasiu v Hradci Králové a pak na akademickém gymnasiu v Praze. V době studia na universitě se stal členem Spolku pro volné přednášky, začátku to JČMF, hned při jeho založení r. 1862. R. 1888 byl povolán do ministerstva kultu a vyučování a v r. 1890 byl jmenován ředitelem akademického gymnasia. Z Čech byl poslán na Moravu ústředním úřadem.

Referát inspektora pro gymnasia a reálky na Moravě převzal r. 1891. Tenkrát bylo na Moravě

11 českých gymnasií, reálných gymnasií a reálek; v r. 1904, kdy končil svou činnou službu, bylo jich 33. K založení škol přispěla samozřejmě obětavost měst, ale jeho podpora pomáhala vybavení hmotnému i personálnímu.

Ačkoliv v době zakládání největšího počtu našich nových středních škol byl velký nedostatek zkušených učitelů, zaopatřil insp. Slavík vždy včas potřebné síly, mezi nimiž bylo — jak napsala Moravská orlice r. 1904 — „řada mužů vysoce inteligentních a učenců na slovo vzatých, kteří dodávají školám svým lesku i přitažlivosti“.

Inspektor Slavík se staral o vybudování škol, pečoval soustavně o zvyšování úrovně učitelů i žáků. Docílilo se takových úspěchů, že abiturienti českých středních škol na Moravě byli — jak napsala Moravská orlice r. 1904 — skutečnou chloubou našich vysokých škol. Jsou o něm dva články v Moravské orlici — 25. 2. 1904 a 27. 2. 1904 — v rozsahu zaujímavým celou prvou stránku listu velkého formátu. Je v nich zhodnocení, z něhož je vhodné vyjmout aspoň tyto věty:

Přišel v době obtížné, pokroku našemu nepříznivé a kdo ví, kdyby byli znali jeho „lví spár“, zda by byl k nám poslán..... Vykonal za takových poměrů na Moravě osvětové dílo prvního řádu, za něž celá Morava naše navždy jest mu upřímně vděčna. Svou práci vykonával jako národa svého syn naprosto věrný, nikdy však o tom nedeklamující.

Za zásluhy o zřízení škol jmenovalo jej 8 měst svým čestným občanem; rovněž JČMF jej jmenovala svým čestným členem.

A tak rozkvět českého středního školství moravského na konci 19. století byl nerozlučně spjat s tímto význačným členem JČMF, jehož památka žije již jen v paměti nejstarších moravských profesorů.

Rostislav Košťál

Z PORADY O NOVÉM POJETÍ VYUČOVÁNÍ FYZICE, KTERÁ SE KONALA V TUPADLECH U MĚLNÍKA VE DNECH 26. A 27. KVĚTNA 1966

Otázky výzkumu nového pojetí vyučování fyzice na základní devítileté škole a střední všeobecně vzdělávací škole jsou čtenářům našeho časopisu velmi dobře známy. Řada předčších příspěvků se touto problematikou zabývala, např. články prof. Miloslava VALOUCHA: Snahy o modernizaci vyučování fyzice v zahraničí (PMFA IX, str. 99), K modernizaci vyučování fyzice (PMFA X, str. 32). Ve smyslu výzkumného programu uvedeného v citovaných člancích se konala ve dnech 26. a 27. května 1966 v Tupadlech u Mělníka pracovní porada o novém pojetí vyučování fyzice. Porady se zúčastnilo 26 jmenovitě pozvaných pracovníků a řešily se především tyto otázky:

1. Zprávy o dílčích výzkumech v 7. ročníku ZDŠ.
2. Perspektivy výzkumu v 7. a 8. ročníku ZDŠ.
3. Problematika fyzikálních prvků v učivu 1. až 6. ročníku ZDŠ.
4. Příprava výzkumu na středních všeobecně vzdělávacích školách.
5. Školení učitelů experimentálních škol.

Prvního dne jednání přednesli zprávy o výsledcích dílčího výzkumu v 7. ročníku ZDŠ ss. Jaroslav VACHEK, Jozef VANOVIČ a dr. Marta CHYTILOVÁ.

S. Jaroslav Vachek ve své zprávě hodnotil kladně pokusné vyučování podle jím zpracovaného textu „Molekulární struktura látek“, které bylo uskutečněno na experimentální ZDŠ v Praze a Brně. Analýza tohoto předběžného pokusu podle jeho názoru ukázala, že bude vhodné opustit tradiční uspořádání učiva fyziky na ZDŠ a v úvodní části zařadit kapitolu o částicovém složení látek, která se pak stane osou kursu fyziky na ZDŠ. Některé jím zavedené prvky programovaného vyučování se ukazují jako vhodné pro modernizaci metod fyzikálního vyučování.

Referát s. Janoviče se zabýval hodnocením výzkumu obdobného učebního textu „Časticová struktura látek“ na experimentální škole v Bratislavě. Výsledky hodnotil též kladně a uvedl závěry z toho vyplývající pro další výzkum této problematiky.